

**XXIV. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika
7. svibnja 2019.**

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

U doba _____ u dolini Nila nastale su dvije države o čijemu ujedinjenju svjedoči
(NEOLITIKA)

tzv. _____. Prijestolnicu je prvi vladar ujedinjenoga Egipta
(NARMEROVA PALETA)

nazvao _____, poslije je dobila ime Memfis. S obzirom na to da je faraon smatran
(BIJELI ZIDOVI)

božanstvom, tj. _____, Egipat se smatra _____.
(INKARNACIJOM BOGA HORUSA) (TEOKRATSKOM DRŽAVOM)

Egipćani su vjerovali u zagrobni život, o čemu svjedoče i mastabe, prve grobnice, a kasnije i

tekstovi piramida koji su uklesani _____.
(SVETIM ZNAKOVIMA – HIJEROGLIFIMA)

6	
---	--

2. Napiši u sljedećim rečenicama *ije, je, e* ili *i* na prazne crte u riječima.

Zapov _____đeno nam je da provjerimo sve izdane račune jer su prim _____ćene brojne prevare – tajnica
je pren _____la izm _____njenu odluku ravnatelja.

4	
---	--

3. Napiši u sljedećim rečenicama *č* ili *ć* na prazne crte u riječima.

Kraji _____kom oka vidjela je kakvo joj iznenađenje spremaju: novi pisa _____i pribor i knjigu o filmu
Zape _____a _____no vrijeme, i sve to umotano u ukrasni papir ukrašen najdražim ma _____uhicama.

4	
---	--

4. Označi naglascima i dužinama podcrtane riječi u sljedećoj rečenici.

Pamtim dan kada sam uspio napisati test iz geografije za peticu.

5	
---	--

19	
----	--

5. Ispiši gramatičke morfeme podcranih riječi u sljedećoj rečenici.

Kad je riječ o velikim osvajačima u povijesti, ime Džingis-kana i danas ima čaroban prizvuk iako je to vrijeme odavno prah i pepeo.

riječ – _____ velikim – _____ ime – _____ čaroban – _____
pepeo – _____

5	
---	--

6. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Širom svijeta ganjahu me bure,

Te mi danas sitan dođe svijet

Spram žuljeva krupnih djeda Jure

Što vijek prove ko zagorski kmet.

Proljet maha nesputana uze,

Dok ja uzde sapinjem o dlan.

(prema G. Krklecu, *Proljeće u Vučjoj Jami*)

širom _____

spram _____

prove _____

maha _____

uze _____

uzde _____

6	
---	--

7. Napiši točan oblik imena napisanih u zagradama.

Ove smo godine na dodjeli Oskara uživali u glazbi _____

(Freddie Mercury), _____ (Bradley Cooper) i _____

(Lady Gaga). Zapljeskali smo i režiseru _____ (Alfonso Cuarón), koji je režirao film *Roma*.

4	
---	--

15	
----	--

8. Preoblikuj upravni govor u sljedećim rečenicama u neupravni govor.

a) Razrednik je svojim učenicima govorio: „Ako budete uspješni na natjecanju, mogao bih za vas organizirati dvodnevno putovanje.”

b) „Kojim biste rezultatom bili zadovoljni?” upitali su ga učenici.

c) „Ne brinite se, ne odustajte, dajte sve od sebe!” odgovorio im je razrednik.

a) _____

b) _____

c) _____

3	
---	--

9. Odredi padež podcrtanim riječima. Napiši početno slovo padeža iznad podcrtane riječi.

Vidjeh iz valova sjajna svoja lica

Kako diže ljuba od Neptuna,

Oholosti i dražesti puna,

Kao vrat svoj labud, ponosita ptica.

U svoj hlad me mrkle primiše maslene (...)

(Dimitrija Demeter, *Grobničko polje*)

5	
---	--

10. Odredi podcrtane glagolske oblike.

Gotovo samo Luka ga hrani, najbolja je njegova mušterija. Da izgubi Luku, bilo bi zlo po njega, osobito sada, gdje je prosjak imao dobiti silu novca. Valja mu ići. Dignuv se, bijaše pošao.

(A. Šenoa, *Prosjak Luka*)

perfekt _____

pluskvamperfekt _____

prezent _____

kondicional prvi _____

glagolski prilog prošli _____

6	
---	--

14	
----	--

11. Odredi rečeničnu službu podcrtanim riječima i izrazima u sljedećim rečenicama.

O kome je riječ?

On je rođeni Zagrepčanin, završio je filozofiju u Zagrebu, a pravo u Beču. Kao bečki student bavio se filologijom spoznavajući sve više značenje i vrijednosti svojega materinskog jezika.

Njegovo ime ponajprije je vezano uz pjesmu *Horvatska domovina*.

subjekt – _____

imenski predikat – _____

imenski predikatni proširak – _____

neizravni objekt – _____

glagolski predikatni proširak – _____

atributni skup – _____

apozicija – _____

7	
---	--

12. Odredi kakve su podcrtane sintagme u sljedećim rečenicama prema funkciji zavisne sastavnice.

a) Astronom Christoper Clavius proslavio se reformom dotad postojećega julijanskog kalendara.

b) Uvođenjem gregorijanskoga kalendara kalendarska je godina približena tropskoj godini.

c) U dokumentu *Iner Gravissimas* vodio se najprije radovima njemačkih i talijanskih astronoma.

3	
---	--

10	
----	--

13. Odredi vrstu zavisnih surečenica u sljedećim zavisnosloženim rečenicama.

a) U svim gradovima koji su ponudili kvalitetne programe održana je četrnaesta po redu Noć muzeja.

b) Uprava muzeja nije predvidjela koliko će biti zanimanje za stalni postav kukaca.

c) Bilo je toliko posjetitelja da su mnogi od njih čekali satima pred ulazom.

d) Dakle, premda je bilo neočekivano mnogo posjetitelja, bilo je mjesta za sve.

e) Nije se očekivalo da će biti tako mnogo posjetitelja.

f) Odaziv je bio da su svi mediji ostali zatečeni.

6	
---	--

14. Preoblikuj dio zavisne surečenice u odgovarajući rečenični dio.

a) Otac bi imao gozbu uvijek kad bi Juraj položio ispit.

b) To je bio jedini dan kad bi pozvao sve uglednike.

c) Pošto večeraše, uslijedio bi najsvečaniji trenutak – Jurjeva zahvalnica ocu.

d) Cijelu noć čulo se kako otac negoduje zbog Lucijina odgoja.

e) Rano je ustao kako se ne bi susreo s Valpurgom.

5	
---	--

11	
----	--

15. Napiši rečenice tako da ispraviš pogreške, odnosno tako da rečenice budu u skladu s jezičnom normom.

Čekala ga je nedaleko mjesta gdje su se uvijek sastajali.

Izlet ću pamtiti po sjajno provedenih četiri dana.

Usprkos svega bio je sretan kad je vidio da ga je dočekala radošću.

Nisu željeli raspravljati taj problem.

Pošto se nije ljutila, brzo su se dogovorili kako će provesti večer.

Bili su zadovoljni zbog toga jer su se brzo dogovorili da će otići u kino.

7	
---	--

16. Odredi značenje podcrtanim riječima u sljedećim rečenicama.

a) Svjesna svojega uspjeha koji je stekla teškim radom, gordo je koračala kroz život.

b) To je djelo grandiozna devetnaestostoljetna epopeja. _____

c) Na moje upozorenje samo se jetko nasmijao. _____

d) Prerano je obudovjela. _____

e) Htio sam razgovarati s njim, ali on me samo ovlaš pogledao i otišao. _____

5	
---	--

12	
----	--

U zadatcima od 17. do 23. zaokruži točan odgovor.

17. U kojoj je rečenici upotrijebljen svevremenski futur?

- a) Ako želiš prijeći rijeku, najprije moraš sagraditi most.
- b) Mudar je onaj tko zna pametno šutjeti.
- c) Kako siješ, tako ćeš i žeti.
- d) Poslije kiše dolazi sunce.

1	
---	--

18. U kojoj je rečenici upotrijebljen optativ?

- a) A što sam još čula, malo te nijesam sirota zaboravila!
- b) Puška ga ubila... i doba mu je za ženidbu!
- c) Svega eto može čovjek da čuje i doživi!
- d) Da nam se Bog smiluje!

1	
---	--

19. U kojoj je od sljedećih rečenica iskazana nestvarna pogodba?

- a) Kad bih održao predavanje, dobio bih bodove za napredovanje.
- b) Ako dobro skratim izlaganje, neću prekoračiti zadano vrijeme.
- c) Pripremim li dobru prezentaciju, zainteresirat ću slušatelje.
- d) Da sam došao na vrijeme, održao bih predavanje.

1	
---	--

20. Koja je od sljedećih rečenica nastala uvrštavanjem?

- a) Većina je europskih zemalja odmah prešla na novi kalendar, tek su ga protestantske zemlje prihvatile kasnije.
- b) Gregorijanski kalendar nazvan je po papi Grguru XIII. – danas je u većini svijeta važeći kalendar.
- c) Gregorijanski kalendar ima 97 prijestupnih godina na svakih 400, a julijanski ih ima 100.
- d) Papinska bula sadržavala je odredbu: iz kalendara će se izostaviti deset dana.

1	
---	--

4	
---	--

21. Koja je od sljedećih podcrtanih sintagma povezana gramatičkom vezom upravljanja?

- a) Brzo je trčao i prvi je došao do cilja.
- b) Naši kolege zadivili su sve okupljene svojim marom.
- c) Bio je nesumnjivo najbolji u natjecanju.
- d) U jezeru Sabljacima bogat je ekosustav.

1	
---	--

22. Koja je od sljedećih zavisnosloženih rečenica subjektna odnosna rečenica?

- a) Znalo se da je to velika promjena u računanju vremena.
- b) Nije bilo izvjesno kad će koje zemlje prihvatiti novost.
- c) Što nije bilo jasno, poslije je razjašnjeno.
- d) Promišljalo se hoće li to biti prihvaćeno.

1	
---	--

23. Koja je od sljedećih rečenica višestrukosložena rečenica?

- a) Prema savjetu jednoga njemačkog astronoma i jednoga napuljskog fizičara papa Gregorius XIII. 24. veljače 1582. objavio je reformu dotada postojećega julijanskog kalendara papinskom bulom nazvanom po prvim dvjema riječima teksta.
- b) Kalendar, koji je uveden 1582. godine, odmah je prihvatila Italija i uskoro ga je uvela i Poljska, ali pravoslavna Crkva nikad nije prešla na taj kalendar.
- c) Danas je razlika između julijanskoga i gregorijanskoga kalendara 13 dana, a nakon 2100. uvećat će se na 14 dana.
- d) Kad je uveden gregorijanski kalendar, kalendarska je godina približena tropskoj najviše dotad.

1	
---	--

3	
---	--

24. Pročitaj sljedeće rečenice i riješi zadatke.

A. Razmaknuo je zavjese da odmori oči promatranjem snježnih krpica.

B. Tresao se jer ga je kiša promočila do kosti.

a) Odredi vrstu zavisnih surečenica u pojedinim rečenicama.

A. _____

B. _____

b) Usporedi i objasni razliku između rečenica s obzirom na to kakav je slijed radnje u glavnoj i zavisnoj surečenici.

4	
---	--

4	
---	--

25. Pozorno pročitaj sljedeće primjere napisane kajkavskim i čakavskim narječjem.

Bi mogel z golom rukom vloviti zlatnu kaču¹?

(B. Jelusić, *Jogenj v polju*)

¹kača – zmija

Je bilo potreba sako toliko
Takivat peci² na zadnje kolo³.

(S. Gobo, *Gumajo*⁴)

²takivat peci – krpiti gumu

³kolo – kotač

⁴gumajo – vulkanizer

Riješi sljedeće zadatke:

- a) **Zadane rečenice preoblikuj hrvatskim standardnim jezikom.**
- b) **Izdvoji i objasni barem jednu od sintaktičkih razlika između standardnoga jezika i narječja kojim je rečenicama napisana na primjeru zadane rečenice.**

Bi mogel z golom rukom vloviti zlatnu kaču?

a) Rečenica na hrvatskome standardnom jeziku:

b) Objašnjenje sintaktičke razlike:

Je bilo potreba sako toliko

Takivat peci na zadnje kolo.

a) Rečenica na hrvatskome standardnom jeziku:

b) Objašnjenje sintaktičke razlike:

4	
---	--

4	
---	--

26. Pročitaj tekst Antuna Nemčića i riješi zadatke.

a) Navedi filološku školu.

b) Na trija primjerima iz zadanih rečenica objasni osobitosti filološke škole u skladu s čijim je stavovima pisao Antun Nemčić.

Kao kad se u baru mladim patkam ožučena kakova hrana baci, i ove s brijega lakomo tamo pohite, tako sad i gondulijeri s obližnjih slavjanskih obalah svojimi crno bojadisanimi gondulami i barkami nasrnu i opkole naš parobrod.

a) naziv filološke škole: _____

b) osobitosti filološke škole: _____

4	
---	--

4	
---	--